

Forskrift om båndtvang i Hustadvika kommune

Utredning av grunnlaget for forskriften, 2026.

Bakgrunn

Det er i Norge et lovfesta krav om båndtvang for hund i perioden 1. april til 20. august. Kravet er fastsatt i Hundeloven. Loven åpner for at kommunene kan fastsette egne forskrifter som kan begrense hundehold utover lovens minstekrav. Det er konkretisert i loven hvilke områder kommunene kan regulere ved forskrift.

Hundeloven trådte i kraft 1.1.2004. Fræna kommune hadde fra 22.6.2006 en lokal forskrift om båndtvang. Ved kommunesammenslåing ble forskriften endret til å gjelde Hustadvika kommune.

Det er nå godt og vel på tide med en ny gjennomgang av og revidering av ny lokal båndtvangsforskrift.

Hundehold i Norge reguleres videre av dyrevelferdslova, matlova, reindriftslova, grannelova, naturmangfoldlova, husleielova mm.

Hva er båndtvang

Båndtvang er å holde en hund i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt, Hundeloven § 6. Selv om hunden er lydig og er dressert til å gå ved fot skal den holdes i bånd i aktuell periode. Den som holder hunden i bånd skal være i stand til å ha kontroll på hunden eller være sammen med noen som kan ha slik kontroll, Hundeloven § 4.

For alt hundehold gjelder til enhver tid generelt aktsomhetskrav, der hundeholder har ansvar for å unngå at hund settes i en situasjon der den kan gjøre skade, at den ikke er til urimelig ulempe, og at både hund, andre mennesker og andre både tamme og ville dyr er sikre, Hundeloven § 3.

I perioder uten båndtvang skal hunder likevel alltid holdes under slikt tilsyn at de hindres i å drive eller forfølge vilt.

Generelle unntak

Det er generelle unntaksregler fra båndtvangskravet i hundelovens § 9. Dette gjelder dresserte hunder i tjeneste. Vi nevner: hunder som brukes i reindrift, gjeterhunder, politi-, toll- militærhunder ol, ettersøkshunder, redningshunder, jakthunder i og førerhunder. For førerhunder gjelder unntaket også under opptrening.

Hva lokal forskrift kan omhandle

Forskrifter om forsvarlig hundehold og sikring av hund må ha hjemmel i hundeloven. Følgende hjemler kan benyttes:

- § 6 andre ledd om ekstraordinær lokal båndtvang
- § 9 e om unntak fra båndtvang gjennom forskrift eller enkeltvedtak
- § 11 om ro og orden, samt forsøpling
- § 12 om vilkår for å ha et større antall hunder

Hundeloven har fire ulike paragrafer som gir kommunene mulighet til å regulere hundehold ved forskrift:

Båndtvang ut over minimumskravet åpnes det for etter § 6. Andre ledd skisserer fem ulike punkter, a)-e), som kan legges til grunn for utvidet båndtvang. Punkt e) åpner for at det kan fastsettes utvidet båndtvang i hele eller deler av kommunen i angitt tidsrom når dyr går ute.

Punkt f) er ikke aktuelt annet enn for å kunne fastsette egen forskrift om båndtvang for å beskytte vilt under ekstraordinære forhold. Dette kan for eksempel være perioder med mye snø. Det kreves delegasjon til den som kan fastsette slik forskrift.

§ 6 fjerde ledd åpner for at kommunen kan nekte hunder helt adgang til skoler, barnehager og gravplasser, også om de holdes i bånd.

§ 9 e) åpner for at kommunen kan fastsette **unntak fra båndtvang** gjennom forskrift eller enkeltvedtak. Man kan da åpne for at hunder også i perioden med alminnelig båndtvang kan slippes løs på bestemt sted og med bestemte rammer.

§ 11 åpner for at det kan forskriftsfestes krav for å sikre **ro og orden mv.** Dette kan ikke være båndtvang.

§ 12 åpner for at det kan forskriftsfestes begrensinger på **antall hunder man kan ha i en husholdning eller på en eiendom.**

Kommunen kan ikke fastsette båndtvang på andre grunnlag enn dette, og kravet om båndtvang skal være begrunnet og rimelig. Bevegelsesfriheten til hund og hundeholder skal ikke begrenses mer enn nødvendig. Hundens egenverdi og rett til naturlig adferd og livskvalitet skal respekteres.

Tilråding til ny lokal forskrift

Forskriftens tittel

I 2006 vedtok daværende Fræna kommune «Forskrift om hundehald, Fræna kommune, Møre og Romsdal». Forskriftens tittel er det som gjør den søkbar og tilgjengelig for almenheten. Kommunenavn og fylke bør være med. Dette er generelt gjennomført i tilsvarende lokale forskrifter i andre kommuner.

Vi mener ellers at tittelen på forskriften bør endres til «Forskrift om utvida båndtvang». Det er båndtvangskravet som er det primære i denne forskriften. Forskriftstittelen fra 2006 «Forskrift om hundehald» gjør forskriften vanskeligere tilgjengelig, og kan medføre at noen feilaktig får en oppfatning av at det ikke er utvidet båndtvang i denne kommunen.

Generelt

Hundeloven åpner for at det ved forskrift kan gis lokale begrensinger på å la hund gå løs samt for ro og orden og for antall hunder i en husholdning eller på en eiendom. Det åpnes altså for å fastsette lokal forskrift som er ytterligere begrensende for mennesker og hunder utover det som kreves i loven. En lokal forskrift kan ikke lempe på kravene som er fastsatt i loven, minstetiden for båndtvang kan for eksempel ikke kortes inn.

Generelt skal man aldri begrense noe mer enn det som er rimelig eller nødvendig. Hundeloven § 4 fastsetter alminnelige regler om sikring av hund og vilkår for å kunne la hund være løs. Dette er et utgangspunkt som gir en rimelig begrensning for hunder og hundeeiere. Dette sammen med det generelle båndtvangspåbudet fra 1. april til og med 20. august gir et godt utgangspunkt for å sikre at hunder ikke utgjør en fare eller ulempe: *«Hundeholderen skal opptre hensynsfullt. Utenom båndtvangstider kan hunder bare være løse under tilsyn og kontroll som i størst mulig grad forebygger og forhindrer skader på eller ulemper for mennesker, husdyr, tamrein, vilt eller eiendom. Det skal vises særlig hensyn overfor barn og hunder som utfører en tjeneste.»*

Begrensningene skal forebygge og forhindre. Rimelighetsprinsippet er viktig. Skal all risiko ved løs hund unngås kan man ikke ha hundehold. Et slikt forbud ville være å gå for langt, det ville ikke være rimelig og ikke kunne begrunnes som det.

Begrensningsmuligheter:

De ulike begrensningsmulighetene som gis i hundeloven med våre kommentarer:

§ 6 første ledd:

«I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal en hund bli holdt i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt, slik at ikke den kan jage eller skade husdyr, tamrein eller viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi.»

Kommentar: Den generelle båndtvangen er der for å hindre at hunder jager og forstyrrer dyr, både viltlevende dyr og tamme dyr. Det er derfor rimelig at også lokal forskrift om utvidet båndtvang har dette som primærfokus.

§ 6 andre ledd punktene a, b, c og d:

Disse punktene gir mulighet for begrensning av hunds bevegelsesfrihet for å trygge mennesker.

«Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

a. i og i tilknytning til boligområder og handleområder.»

Vurdering: Det er her snakk om permanent båndtvang hele året. Lokal forskrift fra 2006 krevde ikke båndtvang i boligområder. Det anses ikke som nødvendig å innføre dette.

Handleområder ble dekket inn av begrepet «offentleg stad». Dette er et diffust begrep, men likevel dekkende. Forskriftsfesta båndtvang i handleområder i Hustadvika anses ikke som nødvendig siden alle likevel skal ha kontroll på hunden sin.

b. «i parker, på gravplasser, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon»

I paragrafens fjerde ledd åpnes det i tillegg opp for å kunne nekte hunder helt adgang til følgende steder:

«Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder eller gravplasser.»

Vurdering: Lokal forskrift fra 2006 satte adgangsforbud mot hund på skolegårder, barnehager og gravplasser. Det vurderes som rimelig og også nødvendig å alltid holde hund i bånd på disse stedene.

På skoler og i barnehager er det små barn. Barn er uforutsigbare, noe som i noen tilfeller kan få også en godt dressert hund til å agere uforutsigbart.

På gravplasser skal man ferdes respektfullt, noe som gjør det nødvendig å alltid holde hunden i bånd. At det skal være behov for å nekte hund adgang på noen av disse stedene kan en likevel ikke se at det vil være. Hund skal uansett alltid holdes under kontroll, og å holde hunden i bånd vurderes å være trygt nok. Adgangsnekt på alle disse stendene vil være en urimelig begrensning i bevegelsesfriheten både for hund og hundeholder.

c. «på og ved bestemte /angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser.»

Kommentar: Båndtvang etter dette punktet kan etter paragrafens tredje ledd skal ikke fastsettes i større grad enn nødvendig. Hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund skal også ivaretas i tilstrekkelig grad. Det har ikke tidligere vært vurdert som nødvendig å innføre krav om å holde hund i bånd noen slike steder i kommunen, og det vurderes heller ikke som nødvendig nå.

d. «i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder»

Kommentar: Muligheten for begrensning og vår vurdering er på dette punktet det samme som for punkt c. Det er ikke nødvendig med båndtvang på dette grunnlaget.

§ 6 andre ledd punkt e åpner for å kunne begrense hunders bevegelsesfrihet for å trygge husdyr og vilt:

e. «i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når husdyr normalt går ute»

I fjerde ledd presiseres:

«Båndtvang etter annet ledd bokstav e og f kan bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde.»

Kommentar: Hustadvika kommune er en stor landbrukskommune. Det er tradisjon for bruk av utmarksbeite både til småfe og storfe. Det finnes beitedyr ute i hele kommunen i normal beiteperiode, og noen steder også både før og etter det. Formålet med båndtvangen er å trygge beitedyra. Mange hunder har et naturlig instinkt til å jage, fange eller gjete hund. Løse hunder i utmark i den tiden det er beitedyr der kan derfor utgjøre en fare for beitedyra.

Første del av beiteperioden dekkes opp av det nasjonale båndtvangkravet i hundeloven som starter 1. april. Vanlig beiteperiode starter ikke før 1. april verken for storfe eller småfe. Ved fastsetting av lokal forskrift er det derfor bare behovet for å lenge båndtvangsperioden ut over høsten eller ikke, og i så fall hvor lenge, som vurderes.

Felles sanketid for sau i kommunen vår er normalt andre helga i september. Noen sanker også tidligere eller senere, og ikke alle sauer blir funnet tatt ut fra utmark på tidspunkt for felles sinking. Storfe i utmark anses ikke å være noen større utfordring. Det faktum at sauen ikke er sanket når det generelle båndtvangspåbudet opphører 20. august gjør at vi vurderer at det er behov for forlenging av båndtvangen i kommunen vår. Det må også hensyntas at sankedato varierer noe fra år til år, samt at det ikke er mulig å sanke alt småfe samme helg.

Angående tidsrom for utviding av båndtvangsperioden. Hundeloven åpner for å fastsette utvidet båndtvang for hund i «angitt tidsrom når husdyr normalt går ute». Dette betyr at vi ikke kan fastsette båndtvang for hund i perioder når husdyr ikke «normalt går ute». Etter felles sinking er antallet husdyr i marka redusert så mye, at å kreve båndtvang for dyr da vil være urimelig. Det blir videre presisert at man alltid og også utenom båndtvangsperioden skal ha tilsyn med kontroll på hund, også om den går løs. Å utvide båndtvangen så lenge som det var gjort i forskriften fra 2006, til 31. oktober, anses ikke å være rimelig. Båndtvangen skal bidra til å beskytte beitedyr og vilt, men den skal samtidig

ikke være til hinder for hunders og hundeeieres livskvalitet. Også når hunder slippes løse er det en klar forventning om at eier har kontroll på hunden sin, jfr hundeloven § 4. Vi vurderer et påbud om å holde hund i bånd fram til og med 20. september som lenge nok.

Det ble ved fastsetting av lokal forskrift for Fræna i 2006 vurdert at det var vanskelig å finne behov for å fastsette egne regler i avgrensede områder innen kommunen. Beitelagskart viser hvor det er avklarte beiteområder for sau og for storfe i utmark. Det beites også dyr i utmark utenom beitelagsområdene, det er ikke pliktig å være medlem i beitelag for å beite dyr i utmark. Beiteområder i utmark er ikke inngjerdet, dyr på utmarksbeite kan derfor like gjerne påtreffes utenfor beitelagsgrensene. Beitelagsområdene dekker store deler av utmarka i kommunen. Å avgrense utvidet båndtvang til bare å gjelde beitelagsområder vurderes å ikke være hensiktsmessig. Dette vil også være vanskelig for allmenheten å forholde seg til. Vi vurderer derfor at utvidet båndtvang må gjelde for arealet i hele kommunen.

- f. «under ekstraordinære forhold som gjør båndtvangen påkrevd for å beskytte viltet.»

Kommentar: Dette vil som forskriftsteksten sier kreve at det foreligger ekstraordinære forhold. Dette kan for eksempel være store snøfall ol. Dette er en sjelden problemstilling, men situasjoner kan oppstå som gjør at det bør være med i lokal forskrift. Slik forskrift vil det haste md å få vedtatt, og den vil være unntatt krav til høring.

Vi foreslår at det delegeres myndighet til landbrukssjefen til å fastsette forskrift om ekstraordinær båndtvang.

Unntak fra båndtvang

§ 9 Unntak fra sikringsreglene.

Unntakene er konkretiserte i lovteksten. Dette er unntak som gir mulighet for å la hunder være løse også i perioden når det er generell båndtvang etter hundeloven. Det er ikke åpnet for at kommunen kan gjøre egne endringer/ tilpasninger på dette området. Unntakene består i hovedsak av å gjelde trent hund i tjeneste og i tillegg førerhund under opplæring. Det foreslås at lokal forskrift ikke fastsetter bestemmelser på dette området.

Trening av brukshund

§ 8 Særlig om hundedressur, jakt og fiske

«Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenningene gis samtykke av fjellstyret.»

Det var i forskrift fra 2006 avsatt et område på Varhol til treningsformål.

Vi innstiller nå på at det ikke skal inn i lokal forskrift avgrensede områder for trening. Vi anser at det ikke er behov for å regulere ved forskrift at slike steder finnes.

Selv om det foreligger avtale med grunneier vil det for slikt område også være behov for tillatelse fra kommunen i den tida det er båndtvang, både etter hundelova og etter denne forskrifta. Interessenter kan selv gjøre avtaler med grunneiere og så søke kommunen om unntak fra båndtvangskrav for treningsområde. Dette vil sikre en større fleksibilitet med hensyn til hvor slik trening kan gjennomføres.

Ro, orden og forsøpling

§ 11 Ro og orden mv

Det åpnes for å gjøre bestemmelser med tanke på å opprettholde ro og orden, og også med tanke på å motvirke forsøpling. Noen kommuner forskriftsfester plikten til å plukke opp og fjerne avføring fra hund. Alle har en generell plikt å ikke forsøple og å rydde opp etter seg. Et slikt forskriftskrav vil være vanskelig å håndheve. Vi vurderer det som unødvendig å sette krav om dette.

Antallsbegrensning

§ 12 Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom

Det åpnes for å kunne forskriftsfeste et maksimalt antall hunder per husholdning eller eiendom. Dette kan være hensiktsmessig i områder der mange bor tett. I boligsameier mv kan eierne selv bestemme slike begrensninger. En generell forskriftsfesta antallsbegrensning i vurderes som en urimelig og ikke nødvendig regulering i vår kommune.

Oppsummert

Det framlegges utkast til ny forskrift om båndtvang i Hustadvika kommune.

Det foreslås utvidet båndtvang i perioden 1. april til 20. september.

Det foreslås at hunder alltid skal holdes i bånd på skoleplasser, barnehager og gravplasser.

Hunder i tjeneste og førerhunder under opplæring unntas kravet til båndtvang.

Det åpnes for at kommunen etter søknad og samtykke fra grunneier kan gi tillatelse til treningsområder der hund kan trenes uten bånd.

Det gis myndighet til landbrukssjefen til å kunne fastsette forskrift om ekstraordinær båndtvang.

Det åpnes for å kunne dispensere fra forskrifta i særlige tilfeller.